

Lørdag den 29. april 2006
revideret den 26. februar 2010
revideret den 22. marts 2012

Andelsmejerier og privat mejerier på Lemvigegnen samt Harboøre
Side 3 – øverst har jeg lavet en konklusion.

Vandborg Andelsmejeri:

Oprettet i 1887 – udvidet i 1905 - ombygget i 1934 – samt stor tilbygning i 1970.

Nedlagt 1/10 1984, da Vestjysk Mejeriselskab indgik i MD

Kom med i Vestjysk Mejeriselskab i 1970 sammen med Nr. Nissum Mejeri og Tørring Mejeri. Der var kun disse mejerier tilbage her på Lemvigegnen og Harboøre. Vandborg Mejeri producerede smør, Tørring Mejeri producerede konsummælk og Nr. Nissum Mejeri producerede ost. (Skærum v. Vemb var også med, hvor der også blev produceret ost.

Der blev kostet mange mill. på Vandborg Mejeri i 1970 m. udvidelse terminal m.m.. og det holdt så kun i 14 år.

I dag er bygningerne fra Vandborg Mejeri i privat eje og brugt til lagerplads, udstillinger m.m..

Houe Mejeri:

Oprettet i 1899 (Søndagshvilende) Den første formand var fra Troldborg.

Nedlagt i 1970.

Var først andelsmejeri – senere privat mejeri.

Tørring Andelsmejeri:

Oprettet i 1887 – ombygning i 1903 og 1936

Nedlagt i 1984, da Vestjysk Mejeriselskab indgik i MD.

Med i Lemvigegnens Mejeriselskab i 1966 sammen med, Skødbæk Mejeri.

I 1970 kom Tørring Mejeri med i Vestjysk Mejeriselskab, hvor de var specialiseret i konsummælk.

Ørvad (Dybe) Andelsmejeri:

Oprettet i 1888

Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Lomborg Andelsmejeri:

Oprettet i 1908 – ombygget i 1939

Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Bøvling Andelsmejeri:

Oprettet i 1886: - Nybygget i 1936

Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Bækmarksbro Andelsmejeri:

Oprettet i 1886 - ombygget i 1896 – moderniseret 1951

Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Nees Andelsmejeri:

Oprettet i 1908 – ombygget i 1950

Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Brandborg Andelsmejeri: (Søndagshvilende)

Oprettet 1897 – tilbygning og montering med nye maskiner i 1924 – ombygget 1950
Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Bonnet Mejeri – fællesmejeri – ikke andelsmejeri (Privat mejeri)

Oprettet i 1908
Nedlagt i 1966 – da Lemvigegnens Mejeriselskab blev dannet.

Nr. Nissum – Andelsmejeriet Elmely: (Søndagshvilende)

Oprettet i 1903
Nedlagt i 1953

Nr. Nissum – Andelsmejeriet Limfjorden:

Oprettet i 1911
Nedlagt i 1953

Nr. Nissum, Andelsmejeri:

Oprettet i 1887 – udvidet i 1906 og nybygget i 1953
Kom med i MD i 1984 – og kørte i 2 år under MD, hvorefter mejeriet blev nedlagt i 1986

Fabjerg Andelsmejeri:

Oprettet i 1886 – og udvidet i 1900
Nedlagt i 1966 – da Lemvigegnens Mejeriselskab blev dannet.

Fjaltring Andelsmejeri:

Oprettet i 1914
Nedlagt den 27/8 1970 da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet

Harboøre Andelsmejeri: (Søndagshvilende)

Oprettet 1894 - ombygget i 1950
Nedlagt i 1979. (Vandborg hentede mælken fra 1979)

Harboøre Ny Andelsmejeri: (Søndagshvilende)

Oprettet i 1903 : (Mejeriet var lukket søn- og helligdage)
Nedlagt i 1947. (I 1903 var der 550 køer på Harboøre - typisk en besætningsstørrelse på 2 til 12 køer)

Lemvig Mejeri: - Privat mejeri

Oprettet i 1909 - udvidet i 1928
Nedlagt 1. januar 1966 – da Lemvigegnens Mejeriselskab blev dannet.

Skødbæk Andelsmejeri i Fabjerg:

Oprettet i 1899 – ombygget i 1948
Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Omkring 1960 var der 65 -70 mælkeleverandører til Harboøre Andelsmejeri.

I dag er der kun 1 mælkeleverandør i samme område

Gudum – Andelsmejeriet Thingtofte:

Oprettet i 1903 – ombygget i 1952

Nedlagt i 1970 – da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet.

Konklusion:

1. **I alt 20 mejerier** har der være på Lemvigegnen og i Harboøre – heraf har 2 mejerier hele tiden været privat mejerier – og Houe Mejeri gik fra andelsmejeri til privat mejeri på et tidspunkt. 11 af mejerierne blev oprettet i perioden 1886 – 1899 og 9 mejerier blev oprettet i perioden 1900 til 1. verdenskrig's start i 1914.
2. **Lemvigegnens Mejeriselskab blev dannet i 1966** af Skødbæk, Tørring og Vandborg Andelsmejerier. Følgende mejerier blev nedlagt: Lemvig Mejeri, Fabjerg Andelsmejeri.
3. **Da Vestjysk Mejeriselskab blev dannet i 1970** – blev der følgende mejerier tilbage her på egnen: nemlig Nr. Nissum, Vandborg og Tørring – i alt 3 – ud af oprindelig 20.
4. Da Vestjysk Mejeriselskab i 1984 indgik i **Mejeriselskabet Danmark (MD)** var der kun Nr. Nissum Andelsmejeri tilbage, der kørte i 2 år under MD frem til 1986
5. Da MD indgik i **ARLA** i år 2000 – blev det nærmeste mejeri Holstebro.
6. **Strukturændringerne** i mejerisektoren har været store inden for de sidste 40 år, og denne udvikling vil fortsætte .....

I øvrigt:

Historien bag Arla Foods

De to selskaber, som var udgangspunkt for oprettelsen af Arla Foods, det danske MD Foods og det svenske Arla, har begge rødder i andelsbevægelsen.

I **Danmark** opstod det første andelsmejeri i Hjedding i 1882, og herefter voksede antallet af andelsmejerier eksplosivt frem til 1945, da der var 1.650 mejerier.

1963: Tanken om et landsdækkende mejeri opstår for første gang.

1970: Mejeriselskabet Danmark (MD) stiftes den 1. oktober af fire mejeriselskaber og tre enkeltmejerier. Selskabet starter med en mælkemængde på 384 mio. kg. To måneder efter selskabets start opkøbes Høng Ost A/S.

70'erne og 80'erne: Adskillige mejerier og mejeriselskaber fra det meste af landet tilsluttes enten gennem fusion eller opkøb. Herunder kan nævnes: Kohave A/S, Centralmejeriet i Århus, A/S Det danske Mælke-Compagni, Fynsk Mælk, Skødstrup-koncernen, Ørum-gruppen, **Vestjysk Mejeriselskab**, Skiveegnens Mejeriselskab, Boel Foods.

1978/79: Mælkemængden overstiger for første gang en mia. kg.

1992: MD Foods og Kløver Mælk (Danmarks næststørste mejeriselskab) indgår et økonomisk forpligtende samarbejde. MD Foods International foretager yderligere opkøb i England.

1996: Efter MD Foods' fusion med Randers & Viborg Mejeriselskab er der 15 andelsmejerier tilbage i Danmark inklusive MD Foods.

1999: MD Foods og Kløver Mælk fusionerer og får derved 90 pct. af den danske mælkemængde.

I **Sverige** går Arla navnet helt tilbage til 1881, da det første andelsmejeri blev dannet på Stora Arla Gård i Västmanland under navnet Arla Mejeriförening.

Selskabets historie begynder dog først i 1915, da Lantmännens Mjölkförsäljningsförening blev stiftet. Senere blev navnet ændret til Mjölkcentralen. I løbet af årene gik en række større og mindre mejeriforeninger med i Mjölkcentralen, og i forbindelse med en række større fusioner i begyndelsen af 1970'erne opstod ideen om at selskabet skulle have et nyt, fælles navn.

Fælles historie

1995: MD Foods og Arla begynder at samarbejde.

1999: MD Foods og Arla offentliggør deres fusionsplan.

2000: Arla Foods amba stiftes den 17. april.

2002: Arla Foods og verdens næststørste mejeriselskab Fonterra (New Zealand) indgår et joint venture, der betyder, at Arla Foods britiske datterselskab skal stå for salg, distribution og markedsføring af en række af Fonterras detail-produkter.

2004: Arla Foods afgiver halvdel af sit landsholdssponsorat til DONG.

I slutningen af året offentliggøres det, at Arla Foods og det hollandske mejeriselskab Campina undersøger mulighederne for en fusion.

2005: Fusionsplanerne skrinlægges, og den adm. direktør Åke Modig meddeler, at han træder tilbage. Han afløses af Peder Tuborgh.

Det økologiske mejeri Thise (Roslev i Salling) blev oprettet i 1988. (Nicheproduktion – og den klarer sig godt). Arne Noe har været formand for dette mejeri.

Mvh Ib Brændgaard Jensen